

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства захисту
довкілля та природних ресурсів
України від 31.08.2020 № 101
(у редакції наказу Міндовкілля
04 квітня 2022 року № 168)

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО КАРПАТСЬКИЙ БІОСФЕРНИЙ ЗАПОВІДНИК
(нова редакція)**

2022

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Карпатський біосферний заповідник (далі – Заповідник) створено на базі Карпатського державного заповідника згідно з Указом Президента України від 26.11.1993 № 563 «Про біосферні заповідники в Україні».

Територію Заповідника розширено відповідно до указів Президента України від 11.04.1997 № 325 «Про розширення території Карпатського біосферного заповідника», від 14.01.2010 № 25 «Про розширення території Карпатського біосферного заповідника» та від 02.01.2022 № 5 «Про зміну меж території Карпатського біосферного заповідника».

Заповідник розташований на території Берегівського, Рахівського, Тячівського, Хустського районів Закарпатської області.

Територію Заповідника загальною площею 58035,8 гектара разом з його транзитною зоною загальною площею 136900 гектарів включено в установленому порядку до Всесвітньої мережі біосферних резерватів у рамках програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера».

1.2. Заповідник є бюджетною, неприбутковою, природоохоронною, науково-дослідною установою міжнародного значення, входить до складу природно-заповідного фонду України, охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення, збереження та використання.

1.3. Заповідник є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки у відділенні Державної казначейської служби України і утримується за рахунок коштів державного бюджету. Заповідник має печатку із зображенням Державного герба України та своїм найменуванням, штампи та офіційну емблему, що реєструються в установленому порядку, та бланки.

1.4. Заповідник віднесено до сфери управління Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України (далі – Міндовкілля).

1.5. Заповідник у своїй діяльності керується Конституцією України, Земельним, Лісовим та Водним кодексами України, законами України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», «Про Червону книгу України», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», міжнародними договорами, іншими нормативно-правовими актами, Проектом організації території Карпатського біосферного заповідника та охорони його природних комплексів (далі – Проект організації території), а також цим Положенням.

Завдання, науковий профіль, характер функціонування і режим Заповідника визначаються у цьому Положенні.

1.6. Загальна площа Заповідника становить 66417,4 гектара земель, у тому числі 57399,4 гектара земель, що надаються йому у постійне користування та 9018 гектарів земель, що включаються до його складу без вилучення у землекористувачів.

1.7. Ділянки землі та водного простору з усіма природними ресурсами та об'єктами вилучаються з господарського використання і надаються в користування Заповідника у порядку, встановленому законодавством.

1.8. Право Заповідника на постійне користування земельними ділянками, оформлюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень».

1.9. Межі Заповідника встановлюються в натурі (на місцевості) відповідно до законодавства. До встановлення меж Заповідника його межі визначаються відповідно до Проекту створення Заповідника.

1.10. На території Заповідника у визначених місцях встановлюються необхідні державні інформаційні та охоронні знаки затвердженого зразка.

1.11. Місцерозташування, юридична та поштова адреса Заповідника: вул. Красне Плесо, 77, м. Рахів, Закарпатська область, 90600.

2. МЕТА СТВОРЕННЯ І ЗАВДАННЯ

2.1. Заповідник створений з метою збереження в природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонового екологічного моніторингу, вивчення навколошнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів.

2.2. Основними завданнями Заповідника є:

видів тваринного і рослинного світу та природних оселищ, занесених до Червоної книги України та міжнародних Червоних списків, у тому числі цінностей міжнародних природоохоронних територій;

проведення наукових досліджень і спостережень, спрямованих на вивчення та розробку наукових основ охорони, збереження і відновлення біоценозів Українських Карпат;

здійснення фонового моніторингу навколошнього природного середовища в регіоні;

стабілізація екологічної ситуації у верхів'ях басейну річки Тиса;

додержання режиму території;

забезпечення охорони його території з усіма природними об'єктами;

організація протипожежної охорони природних комплексів;

вивчення змін екосистем під дією природних і антропогенних факторів;

підтримання загального екологічного балансу в регіоні;

розвиток екотуризму та підтримка традиційного господарювання у високогір'ї Українських Карпат;

проведення екологічної освітньо-виховної роботи тощо.

3. УПРАВЛІННЯ ЗАПОВІДНИКОМ

3.1. Управління Заповідником здійснюється відповідно до вимог законодавства спеціальною адміністрацією (далі – адміністрація).

3.2. Адміністрацію очолює директор, якого Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України призначає на посаду та звільняє з посади у встановленому законодавством порядку, приймає рішення щодо його заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності.

3.3. Адміністрація Заповідника розробляє:

штатний розпис Заповідника, кошторис і подає їх на затвердження в установленому порядку до Міндовкілля та структуру Заповідника, яку затвержує його керівник та подає на погодження до Міндовкілля;

щорічні плани заходів з наукової та науково-технічної діяльності, екологічної освітньо-виховної роботи;

плани природоохоронних заходів із збереження природно-заповідного фонду і подає їх на затвердження до Міндовкілля.

3.4. Для забезпечення виконання основних завдань та проведення природоохоронних заходів, науково-дослідних, екологічних освітньо-виховних, рекреаційних, господарських та інших робіт, визначених Проектом організації території Заповідника, адміністрація має право в установленому порядку:

створювати відповідні структурні підрозділи (відділи, сектори, лабораторії, природознавчий музей, природоохоронні науково-дослідні відділення) і допоміжні підрозділи;

здійснювати будівництво адміністративних, лабораторних, житлових і господарських споруд, доріг, ліній електропередач, прокладання телефонного та радіозв'язку, інших інженерних мереж, пов'язаних з діяльністю Заповідника;

надавати платні послуги згідно із законодавством;

публікувати результати своїх наукових досліджень або оприлюднювати їх іншим способом;

отримувати, передавати та поширювати наукову, науково-технічну інформацію;

брати участь у судових справах в якості позивача, відповідача, третьої особи, заявитика, потерпілого, заінтересованої особи;

здійснювати інші види діяльності, не заборонені законодавством.

До затвердження Проекту організації території проведення зазначених заходів здійснюється відповідно до Проекту створення Заповідника та цього Положення.

3.5. Директор несе персональну відповідальність за виконання покладених на Заповідник завдань, у тому числі за організацію та проведення природоохоронних заходів, науково-дослідних, екологічних освітньо-виховних, рекреаційних, господарських та інших робіт, збереження закріплена за Заповідником державного майна і забезпечення протипожежної безпеки його об'єктів, за створення належних соціально- побутових і виробничих умов для працівників Заповідника тощо.

Директор Заповідника письмово погоджує з Міндовкілля свої відпустки, дні відпочинку та закордонні відрядження, а також інформує Міндовкілля про відрядження у межах України та невідкладно інформує про свою тимчасову непрацездатність.

Атестація директора та інших працівників Заповідника проводиться у порядку, передбаченому законодавством.

3.6. Повноваження директора Заповідника:

здійснює керівництво роботою адміністрації Заповідника та несе відповідальність за виконання покладених на неї завдань;

забезпечує виконання завдань, визначених у пункті 2.2. розділу 2 «Мета створення і завдання» Положення;

представляє Заповідник в органах державної влади, місцевого самоврядування, судових органах, підприємствах, установах, організаціях усіх форм власності та у відносинах з трудовим колективом;

розпоряджається за погодженням із Міндовкілля коштами та майном Заповідника у порядку, встановленому законодавством;

відповідає за результати діяльності перед Міндовкілля;

видає у межах своєї компетенції накази та розпорядження;

визначає функціональні обов'язки працівників Заповідника;

здійснює інші повноваження відповідно до законодавства.

3.7. Директор призначає на посаду та звільняє з дотриманням вимог законодавства заступників директора та уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції за погодженням із Міндовкілля.

Керівник юридичної служби (юристконсультант відповідної категорії, який виконує функції юридичної служби в установі) призначається директором за погодженням з керівником юридичної служби Міндовкілля.

3.8. У разі відсутності директора (відрядження, відпустка, хвороба тощо), його обов'язки виконує один із заступників директора, відповідно до розподілу функціональних обов'язків або інший працівник Заповідника, визначений наказом Міндовкілля.

3.9. Директор призначає та звільняє з посади наукових, інженерно-технічних та інших працівників Заповідника з дотриманням вимог законодавства.

3.10. Для вирішення наукових або науково-технічних проблем у Заповіднику створюється науково-технічна рада (далі – НТР). Положення про НТР і її склад затверджуються Міндовкілля в установленому порядку.

3.11. Для виконання окремих робіт (надання послуг) директор може залучати громадян, виробничі, творчі та інші колективи, спеціалістів наукових і вищих навчальних закладів, укладаючи з ними відповідні цивільно-правові договори у установленому законодавством порядку.

3.12. Директор створює умови для підвищення професійного рівня і кваліфікації працівників.

3.13. З метою регулювання виробничих, трудових, соціально-економічних відносин і узгодження інтересів працівників і адміністрації Заповідника між ними, у відповідності до законодавства, укладається колективний договір, який підписується уповноваженими представниками сторін.

Повноваження трудового колективу визначаються законодавством.

3.14. Місцеві органи влади та громадськість сприяють діяльності адміністрації в збереженні та охороні природних комплексів та виконанні поставлених перед нею завдань.

4. СТРУКТУРА ТА РЕЖИМ ТЕРИТОРІЇ ЗАПОВІДНИКА

4.1. Територія Заповідника враховується в усіх видах землевпорядної, містобудівної та проектної документації.

4.2. Функціональне зонування території Заповідника здійснюється відповідно до Проекту організації території, що затверджується в установленому порядку Міндовкілля.

4.3. На території Заповідника відповідно до природоохоронного законодавства виділяються такі зони: заповідна, буферна, антропогенних ландшафтів та регульованого заповідного режиму.

4.3.1. Заповідна зона включає території, призначені для збереження і відновлення найбільш цінних природних та мінімально порушених антропогенними факторами природних комплексів, генофонду рослинного і тваринного світу.

На території заповідної зони забороняється будь-яка господарська та інша діяльність, що суперечить цільовому призначенню цієї зони або порушує природний розвиток процесів та явищ і створює загрозу шкідливого впливу на її природні комплекси та об'єкти, а саме:

будівництво споруд, шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку, не пов'язаних з діяльністю Заповідника, розведення вогнищ, влаштування місць відпочинку населення, стоянка транспорту, проїзд і прохід сторонніх осіб, прогін свійських тварин, пересування механічних транспортних засобів, за винятком шляхів загального користування, лісосплав, проліт літаків та вертольотів нижче 2000 метрів над землею, подолання літаками звукового бар'єру над територією Заповідника та інші види штучного шумового впливу, що перевищують установлені нормативи;

геологорозвідувальні роботи, розробка корисних копалин, порушення ґрунтового покриву та гідрологічного і гідрохімічного режимів, руйнування геологічних відслонень, а також добування піску та гравію в річках та інших водоймах, застосування хімічних засобів, усі види лісокористування, проведення рубок головного користування, всіх видів поступових та суцільних рубок, вирубування дуплястих, сухостійних, фаутних дерев та ліквідація захаращеності, а також заготівля кормових трав, лікарських та інших рослин, насіння, квітів, очерету, випасання худоби, вилов і знищення диких тварин, порушення умов їх оселення, гніздування, інші види користування рослинним і тваринним світом, що призводить до порушення природних комплексів;

мисливство, селекційний відстріл тварин, рибальство, лісокультурні роботи, всі види екскурсій, крім пішохідних, біотехнічні заходи, сінокосіння механізованими засобами, туризм, інтродукція нових рослин і тварин, проведення заходів з метою збільшення чисельності окремих видів тварин понад допустиму науково обґрунтовану ємність угідь, збирання колекційних та інших матеріалів, за винятком матеріалів, необхідних для виконання наукових досліджень;

проведення заходів з метою збільшення чисельності окремих видів тварин понад допустиму науково обґрунтовану ємність угідь, збирання колекційних та

інших матеріалів, за винятком матеріалів, необхідних для виконання наукових досліджень.

Для збереження і відтворення корінних природних комплексів, проведення науково-дослідних робіт та виконання інших завдань у заповідній зоні відповідно до Проекту організації території в установленому порядку допускається:

виконання відновлювальних робіт на землях з порушеними корінними природними комплексами, а також здійснення заходів щодо запобігання змінам природних комплексів Заповідника внаслідок антропогенного впливу – відновлення гідрологічного режиму, збереження та відновлення рослинних угруповань, що історично склалися, видів рослин і тварин, які зникають, тощо;

здійснення протипожежних заходів та вибіркового діагностичного відстрілу диких тварин для ветеринарно-санітарної експертизи, що не порушують режиму заповідної зони;

спорудження у установленому порядку будівель та інших об'єктів, необхідних для виконання поставлених перед заповідною зоною завдань;

збір колекційних та інших матеріалів, виконання робіт, передбачених планами довгострокових стаціонарних наукових досліджень, проведення екологічної освітньо-виховної роботи.

В разі термінової необхідності за рішенням НТР Заповідника на території заповідної зони можуть проводитись заходи, спрямовані на охорону природних комплексів, ліквідацію наслідків аварій, стихійного лиха, не передбачені Проектом організації території.

Для ліквідації наслідків аварій та стихійного лиха, в результаті яких виникає пряма загроза життю людей чи знищення заповідних природних комплексів, особливо термінові заходи здійснюються за рішенням адміністрації Заповідника.

4.3.2. Буферна зона включає території, виділені з метою запобігання негативного впливу на заповідну зону господарської діяльності на прилеглих територіях. До цієї зони віднесено земельні ділянки, що прилягають до заповідної зони і періодично піддаються антропогенному впливові з боку прилеглих територій. Розміри буферної зони визначаються глибиною проникнення антропогенних впливів.

У цій зоні в установленому порядку проводяться природоохоронні, протипожежні, регулятивні та інші заходи, спрямовані на збереження, оздоровлення, відтворення та раціональне використання природних комплексів, а саме: науково обґрутоване регулювання чисельності диких видів тварин, проведення санітарно-оздоровчих заходів, інших рубок, пов'язаних з вибиранням небезпечних дерев вздовж доріг та маршрутів, з прорубуванням гірських стежок, забезпечення деревиною полонинського господарства, розчистка сінокосів, сприяння природному поновленню лісу та інше; допускається короткострокове перебування фізичних осіб та худоби, влаштування місць відпочинку для туристів. Як виняток, дозволяється постійне перебування населення і худоби в місцях традиційного проживання громадян, забезпечення їх дровами, а також на визначених ділянках їх господарська

діяльність, а на присадибних ділянках реконструкція та будівництво господарських споруд.

У буферній зоні в установленому порядку обмежується проведення рубок формування і оздоровлення лісів, влаштування місць для масового відпочинку населення тощо.

У буферній зоні забороняється:

будівництво промислових та інших об'єктів, не пов'язаних з діяльністю Заповідника, мисливство, рибальство, розміщення нових населених пунктів, промислових підприємств, господарських та інших об'єктів, застосування мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин, а також інші види господарської діяльності, яка може призвести до негативного впливу на заповідні екосистеми. Оцінка такого впливу здійснюється в порядку, встановленому законодавством України.

4.3.3. Зона регульованого заповідного режиму включає природні та мінімально порушенні антропогенними факторами території.

До зони регульованого заповідного режиму відносяться земельні ділянки (шириною 50 м з кожного боку) вздовж доріг, науково-пізнавальних, туристичних маршрутів, кінних волоків для стягування сіна, що проходять через заповідну зону; лісові галечини та луки всередині заповідної зони, які необхідно підтримувати з метою збереження існуючого у Заповіднику біорізноманіття.

У цій зоні допускається прогін худоби, перебування сторонніх фізичних осіб, сінокосіння та інші необхідні регулятивні заходи, в тому числі рубки, пов'язані з утриманням доріг, гірських стежок, туристичних маршрутів і сінокосів у належному протипоказному та санітарному стані, будівництво споруд та інша діяльність, що не призводить до порушення природних комплексів.

У зоні регульованого заповідного режиму забороняється мисливство, рибальство, інша діяльність, що може негативно вплинути на стан природних комплексів і суперечить цільовому призначенню цієї зони.

4.3.4. Зона антропогенних ландшафтів включає території традиційного землекористування, лісокористування, водокористування, місця поселення людей, рекреації та інших видів господарської діяльності, в ній забороняється мисливство.

В зоні антропогенних ландшафтів не допускається розміщення екологічно шкідливих виробництв, обмежуються суцільні вирубки лісу, здійснюється наукове регулювання рекреаційного освоєння, навантаження із випасу худоби, збору дикорослих плодів, ягід та грибів тощо.

Зона антропогенних ландшафтів служить полігоном для запровадження екологічно безпечних технологій в лісовому та сільському господарствах, здійснення моніторингу антропогенного впливу на гірські екосистеми.

4.4. Використання природних ресурсів на території Заповідника здійснюється у загальному та спеціальному порядках. Загальне використання природних ресурсів здійснюється відповідно до цього Положення, Проекту організації території та з урахуванням вимог режиму території. Забезпечення

додержання режиму території Заповідника під час використання природних ресурсів у загальному порядку покладається на його адміністрацію.

Спеціальне використання природних ресурсів у межах території Заповідника здійснюється на підставі дозволів, виданих Закарпатською обласною державною адміністрацією у межах лімітів, затверджених Міндовкілля.

4.5. У межах Заповідника забороняється:

погіршення стану збереження міжнародних природоохоронних територій, середовищ перебування (зростання) видів тваринного та рослинного світу і природних оселищ, занесених до Червоної книги України та міжнародних Червоних списків;

у період масового розмноження диких тварин, з 01 квітня до 15 червня проведення робіт та заходів, які є джерелом підвищеного шуму та неспокою (пальба, проведення вибухових робіт, феєрверків, санітарних рубок лісу, проведення ралі та інших змагань на транспортних засобах);

здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів навколо місць гніздування занесених до Червоної книги України хижих птахів, чорного лелеки, токовищ глухарів, тетеруків;

розорювання або в інший спосіб пошкодження, ліквідація природних місць мешкання диких тварин (нір, барлогів, гнізд тощо).

5. ОХОРОНА ЗАПОВІДНИКА

5.1. Охорона території Заповідника покладається на службу його охорони, що входить до складу служби державної охорони природно-заповідного фонду України.

5.2. Службу державної охорони Заповідника (далі – служба держохорони) очолює директор Заповідника, який несе повну відповідальність за організацію її діяльності та забезпечення додержання режиму території, а також збереження, відтворення та раціональне використання природних комплексів і ресурсів у межах його території.

5.3. Управління та координацію діяльності служби держохорони здійснює Міндовкілля.

5.4. Основними завданнями служби держохорони є:

забезпечення додержання режиму охорони території та природних об'єктів на території Заповідника;

попередження та припинення порушень природоохоронного законодавства на території Заповідника.

5.5. Повноваження служби держохорони визначаються законодавством.

5.6. Підприємства, організації та установи, розташовані на території Заповідника проводять господарську та іншу діяльність з додержанням вимог законодавства про охорону навколошнього природного середовища і несуть відповідальність за порушення режиму території Заповідника.

5.7. Порушення вимог законодавства про охорону навколошнього природного середовища на території Заповідника тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну та/або кримінальну відповіальність.

5.8. Розмір шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про охорону навколошнього природного середовища на території Заповідника, визначаються в установленому законодавством порядку.

5.9. Державний контроль за додержанням режиму Заповідника здійснюється Державною екологічною інспекцією України.

5.10. Громадський контроль за додержанням режиму території Заповідника здійснюється громадськими інспекторами з охорони довкілля.

6. НАУКОВА ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАПОВІДНИКА

6.1. Наукова та науково-технічна діяльність на території Заповідника проводиться з метою вивчення природних процесів, забезпечення постійного спостереження за їх змінами, екологічного прогнозування, розробки наукових основ охорони, відтворення та використання природних ресурсів та найбільш цінних об'єктів, для забезпечення збереження, охорони та відтворення природних комплексів та об'єктів, особливо рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України та міжнародних Червоних списків, дослідження та збереження історико-культурних цінностей за основними напрямами і в порядку передбаченому Положенням про наукову та науково-технічну діяльність природних і біосферних заповідників та національних природних парків, затвердженого наказом Мінприроди від 29.10.2015 № 414, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18.11.2015 за № 1444/27889.

Основними напрямами наукової та науково-технічної діяльності Заповідника є здійснення фундаментальних та прикладних наукових досліджень функціонування екосистем в умовах заповідних режимів, які включають:

ведення Літопису природи;

організацію та здійснення систематичних спостережень (моніторингу) за станом та динамікою природних комплексів та об'єктів, екосистем та клімату;

інвентаризацію об'єктів флори та фауни, рослинних угруповань, природних середовищ (оселищ) та ландшафтного різноманіття тощо;

розроблення наукових рекомендацій (програм, планів дій) щодо збереження і відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослинного і тваринного світу, занесених до Червоної книги України, до регіональних переліків видів рослин і тварин, що підлягають особливій охороні, та/або до переліків видів рослин і тварин, що підлягають охороні згідно з міжнародними зобов'язаннями, відновлення порушених корінних природних комплексів, гідрологічного режиму, збереження та відновлення рослинних угруповань, що історично склалися, запобігання проникненню чужорідних видів рослин і тварин, які загрожують екосистемам, середовищам існування або видам, контролю або усунення таких чужорідних видів;

дослідження разом з фахівцями з охорони пам'яток історії та культури історико-культурних цінностей на території Заповідника для розроблення рекомендацій щодо поліпшення їх збереження;

підготовку наукових матеріалів та рекомендацій, необхідних для провадження екологічної освітньо-виховної роботи, рекреаційної та інших видів діяльності Заповідника;

створення та ведення наукових фондів, баз даних, інформаційних систем;

первинний облік кадастрових відомостей щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

6.2. Основною формою узагальнення результатів наукових досліджень та спостережень за станом і змінами природних комплексів на території Заповідника є його Літопис природи, який ведеться в установленому порядку за Програмою Літопису природи для заповідників та національних природних парків, затвердженою спільним наказом Міністерства екології та природних ресурсів України та Національної академії наук України від 25.11.2002 № 465/430.

6.3. Заповідник має право:

брати участь в екологічних, регіональних, галузевих, державних, загальнодержавних, міжнародних програмах, а також конференціях, симпозіумах тощо;

здійснювати наукову та науково-дослідну діяльність на замовлення та у відповідності до договорів з іншими заінтересованими організаціями та установами з природоохоронних та інших питань, віднесеніх до компетенції адміністрації Заповідника;

формувати наукові колекції об'єктів рослинного та тваринного світу, обмінюватися експонатами у встановленому порядку тощо.

6.4. Для організації наукової та науково-технічної діяльності в Заповіднику створюються структурні підрозділи (відділи, сектори, лабораторії).

6.5. Щорічний план заходів та звітна інформація з наукової та науково-технічної діяльності Заповідника розглядаються його науково-технічною радою та затверджуються директором Заповідника.

6.6. Наукові дослідження на території Заповідника можуть здійснюватися іншими науково-дослідними установами та організаціями на основі єдиних програм і планів науково-дослідних робіт чи спеціальних договорів між цими установами та організаціями і адміністрацією Заповідника.

7. ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТНЬО-ВИХОВНА РОБОТА

7.1. У Заповіднику проводиться екологічна освітньо-виховна робота з метою цілеспрямованого впливу на світогляд, поведінку і діяльність місцевого населення та відвідувачів стосовно збереження природної спадщини країни, природних комплексів територій та об'єктів Заповідника, забезпечення підтримки природоохоронної діяльності Заповідника шляхом поширення знань і підвищення обізнаності щодо цінностей біологічної та ландшафтної різноманітності, формування екологічної свідомості та виховання поваги до

природи тощо за основними напрямами і з використанням форм діяльності, визначених у Положенні про екологічну освітньо-виховну роботу установ природно-заповідного фонду, затвердженому наказом Мінприроди від 26.10.2015 № 399, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11.11.2015 за № 1414/27859. До основних форм діяльності Заповідника у цій сфері відносяться: створення еколого-освітніх центрів та музеїв (музейних кімнат), прокладення еколого-освітніх стежок, виготовлення інформаційних стендів, розміщення інформації на веб-сайті Заповідника та в соціальних мережах, організація випуску та реалізації друкованої поліграфічної продукції.

7.2. Заповідник у сфері екологічної освітньо-виховної роботи співпрацює з усіма верствами населення, підприємствами, установами та організаціями усіх форм власності, органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, громадськими та міжнародними організаціями, насамперед з дошкільними, загальноосвітніми, позашкільними, професійно-технічними та вищими навчальними закладами.

7.3. Для організації екологічної освітньо-виховної роботи в Заповіднику створюється структурний підрозділ.

7.4. Щорічний план заходів та звітна інформація з екологічної освітньо-виховної роботи Заповідника розглядаються його науково-технічною радою та затверджуються директором Заповідника.

8. РЕКРЕАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

8.1. Рекреаційна діяльність на території Заповідника здійснюється з метою створення умов для відпочинку, оздоровлення та туризму в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів та об'єктів для відновлення розумових, духовних і фізичних сил людини з урахуванням Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України, затвердженого наказом Мінприроди від 22.06.2009 № 330, зареєстрованим в Мін'юсті 22.07.2009 за № 679/16695.

8.2. Основними напрямами рекреаційної діяльності на території Заповідника є:

організація та облаштування інформаційно-туристичних центрів, еколого-освітніх стежок, туристичних маршрутів, оглядових майданчиків, рекреаційних ділянок (пунктів), кемпінгів, таборів для відпочинку, місць для любительського і спортивного рибальства, ведення екскурсійної діяльності;

поширення інформації рекламного та інформаційного змісту (оприлюднення у ЗМІ та на веб-сторінках інформації про рекреаційні ресурси і послуги, а також про суб'єктів рекреаційної діяльності в межах ПЗФ та/або поруч з ними);

формування в рекреантів і місцевих жителів культури оздоровлення, відпочинку та туризму на природі, бережливого та гуманного ставлення до природної і культурної спадщини.

8.3. Для організації рекреаційної діяльності в Заповіднику створюється структурний підрозділ.

8.4. Планування рекреаційної діяльності в Заповідника проводиться в рамках розроблення щорічних планів природоохоронних заходів Заповідника.

8.5. Суб'єкти рекреаційної діяльності незалежно від форми власності і підпорядкування здійснюють рекреаційну діяльність на території Заповідника на підставі договорів з адміністрацією Заповідника.

9. ФІНАНСУВАННЯ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

9.1. Фінансування заходів для утримання Заповідника здійснюється відповідно до законодавства за рахунок коштів загального та спеціального фондів Державного бюджету. Для цієї мети можуть також залучатися кошти місцевих бюджетів, благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій, громадян та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством.

9.2. Кошти, отримані в результаті надання платних послуг згідно з переліком, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 № 1913 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду», є власними коштами Заповідника і вилученню не підлягають. Ці кошти використовуються для здійснення заходів щодо охорони території та об'єктів Заповідника і провадження діяльності, передбаченої цим Положенням відповідно до кошторису, затвердженого Міндовкілля в установленому порядку.

9.3. Матеріально-технічне забезпечення Заповідника здійснюється в установленому порядку.

9.4. Адміністрація Заповідника може встановлювати плату за відвідування території в установленому порядку.

9.5. Проведення заходів щодо збереження природних комплексів та іншої діяльності здійснюється згідно з планом природоохоронних заходів, що затверджується Міндовкілля.

9.6. Заповідник може подавати в установленому порядку запити про виділення коштів для здійснення природоохоронних заходів.

10. МАЙНО

10.1. Майно Заповідника складають основні фонди, а також інші матеріальні цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі Заповідника.

10.2. Майно Заповідника є державною власністю і закріплюється за ним на праві оперативного управління. Заповідник володіє, користується і розпоряджається зазначеним майном за погодженням з Міндовкілля, вчиняючи щодо нього дії, що не суперечать вимогам законодавства і цьому Положенню.

10.3. Земля, основні фонди, інше державне майно не можуть бути предметом застави.

10.4. Списання державного майна з балансу може здійснюватися Заповідником тільки в порядку, передбаченому законодавством.

10.5. Джерелами формування майна Заповідника є бюджетні асигнування, кошти спеціального фонду, благодійні внески, пожертвування організацій, установ, громадян та інші надходження, не заборонені законодавством.

10.6. Заповідник має право за погодженням з Міндовкілля здавати в установленому порядку в оренду державне майно, яке не використовується в природоохоронних, наукових і виробничих цілях, на вигідних для Заповідника умовах.

10.7. Збитки, заподіяні Заповіднику внаслідок порушення його майнових прав юридичними і фізичними особами, відшкодовуються в установленому порядку, в тому числі за рішеннями суду.

11. ЗВІТНІСТЬ І КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ

11.1. Заповідник веде бухгалтерський, оперативний облік, складає періодичну, квартальну, фінансову річну та статистичну звітність і подає її в установленому порядку.

11.2. Директор та головний бухгалтер Заповідника несуть персональну відповідальність відповідно до законодавства за правильність та достовірність бухгалтерського та оперативного обліку, періодичної, квартальної, річної фінансової та статистичної звітності, а також за збереження фінансової документації.

11.3. Заповідник звітує про свою діяльність перед Міндовкілля та відповідними органами державної виконавчої влади в порядку і строки, визначені законодавством.

11.4. Міндовкілля здійснює контроль за діяльністю Заповідника у порядку визначеному законодавством.

12. ВЗАЄМОДІЯ З ПІДПРИЄМСТВАМИ, УСТАНОВАМИ, ОРГАНІЗАЦІЯМИ ТА ФІЗИЧНИМИ ОСОБАМИ - ПІДПРИЄМЦЯМИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ НА ТЕРИТОРІЇ ЗАПОВІДНИКА

12.1. Заповідник взаємодіє та спрямовує діяльність підприємств, установ, організацій та фізичних осіб - підприємців у відповідність з національним законодавством і міжнародними договорами.

12.2. Підприємства, установи, організації незалежно від форми власності, а також фізичні особи - підприємці (далі – суб'єкти господарювання) здійснюють господарську діяльність на території Заповідника згідно з законодавством, Проектом організації території, а також цим Положенням.

12.3. З суб'єктами господарювання, які здійснюють свою діяльність на території Заповідника, адміністрацією укладаються цивільно-правові та господарські договори/угоди.

12.4. Заінтересовані суб'єкти господарювання здійснюють обов'язкове екологічне страхування відповідальності з метою компенсації шкоди, заподіяної на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду внаслідок промислових аварій і катастроф.

12.5. Для координації діяльності з питань використання природних комплексів та об'єктів підприємствами, установами організаціями та населенням у межах Заповідника та його транзитної зони, адміністрація Заповідника створює Координаційну раду із представників місцевих органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій та інших зацікавлених сторін. Порядок створення та функціонування Координаційної ради визначається спеціальним Положенням, яке затверджує директор Заповідника.

13. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

13.1. Заповідник може брати участь у міжнародному співробітництві у сфері збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, особливо видів тваринного і рослинного світу та природних оселищ, занесених до міжнародних Червоних списків.

13.2. Заповідник зобов'язаний забезпечувати належне збереження цінностей його ділянок в якості міжнародних природоохоронних територій: ділянок «Чорногора», «Кузій – Трибушани», «Мараморош», «Свидовець» та «Уголька – Широкий Луг» у складі транскордонного об'єкта всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси і давні ліси Карпат та інших регіонів Європи», водно-болотних угідь міжнародного значення «Долина нарцисів», «Печера «Дружба» та «Урочище Озірний – Бребенескул», території Смарагдової мережі Європи «Карпатський біосферний заповідник», Карпатського біосферного резервату ЮНЕСКО, а також як території, нагороджені Радою Європи Європейським дипломом для природоохоронних територій.

13.3. Заповідник може брати участь у розробці та участі в реалізації міжнародних наукових та інших програм і проектів, обміні науковою інформацією, підвищенні кваліфікації співробітників Заповідника, входити до складу міжнародних природоохоронних асоціацій, об'єднань, організацій тощо

14. ЗМІНА МЕЖ, КАТЕГОРІЇ ТА СКАСУВАННЯ СТАТУСУ ЗАПОВІДНИКА

14.1. Зміна меж, категорії та скасування статусу території Заповідника проводиться відповідно до законодавства.

15. ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АДМІНІСТРАЦІЇ ЗАПОВІДНИКА

15.1. Припинення Заповідника здійснюється відповідно до закону.

Директор Департаменту
природно-заповідного фонду
та земельних ресурсів

Едуард АРУСТАМАН